

PROJECTE PONT, PER A LA INCLUSIÓ DES D'UN CEE

Jordi Suñol Lison, Anna Rodríguez Molins. Mestres d'educació especial

Mònica Masó Vergés. Fisioterapeuta

Mireia, Marc, Júlia, Edu, Joan Antoni, Albert, Iris, Ridouane i Sergi

Alumnes del projecte "Pont, Jo també puc créixer" i participants de l'assemblea

RESUMEN

"Proyecto Pont (puente); para la inclusión desde un CEE"

El proyecto "pont", jo també puc créixer, esta dirigido a alumnos de edades entre 16 y 20 años con necesidades educativas graves y permanentes, del CEE Joan XXIII. El proyecto surge de la necesidad de proporcionar una formación global que les eduque en la transición de la vida escolar a la vida adulta, tanto social como laboral, ayudándoles a realizar un proceso madurativo integral que les permita hacer una inclusión en la sociedad en todos los ámbitos de su vida y que les resulte un puente que facilite su camino.

ABSTRACT

" Pont (Bridge) project, for the inclusion from a Special School Center"

The "Bridge Project, I can also grow up", is for pupils from Joan XXIII Special School.

It comes from the need to give a global education that will help them to reach the adult age.

Both social and laboral areas are included in the project, and this will help them to make an integral growing process, that will allow them to take part into the society, and also in all of life areas.

The result of this will be a bridge that will make their way easier.

El CEE Joan XXIII d'Olot és un centre d'àmbit comarcal i acull a alumnes amb necessitats educatives especials greus i permanents de 3 a 20 anys. El projecte "Pont, jo també puc créixer" és realitzat amb els alumnes d'entre 16 i 20 anys, amb capacitats i habilitats suficients que els permet fer una evolució òptima cap a la vida adulta i una transició cap al món laboral, tant sigui en empresa protegida com ordinària.

Cal esmentar que la majoria de nois i noies a qui va dirigit aquest projecte, en l'etapa de primària i secundària, han estat fent escolarització compartida entre el nostre centre i els CEIPS i IES ordinaris; aquest fet, juntament amb les seves capacitats i habilitats és el que ens porta a la reflexió per a muntar el projecte "PONT". Alumnes que en les etapes obligatòries d'escolarització, han estat inclosos en àmbits ordinaris, es troben de cop sense cap formació específica per entrar al món laboral, sense possibilitats d'incloure's en un treball ordinari i tampoc tenen les capacitats suficients per a realitzar estudis post-obligatoris.

Mancava doncs un espai de formació global que els eduqués per a fer el camí cap a la vida adulta i els ajudés a trobar els recursos propis, i amb les adaptacions necessàries, per a fer un pas més cap a la inclusió. En el nou programa, iniciat el curs 2005-2006, treballem un currículum que els obra un nou ventall de possibilitats d'acostament i transició a la vida adulta i laboral, treballant l'autonomia i el creixement personal i global en la vida quotidiana, social i laboral, per ajudar-los a la incorporació de ple com adults inclosos en la societat.

Sergi: m'agradaria millorar els meus nervis.

Anna: explicar, reflexionar... Ho feies? Els demés, veieu canvis en el Sergi?

Marc: és un bon amic, treballa bé, a vegades s'adorm.

Jordi: quin canvi ha fet doncs?

Mireia: l'esforç per a millorar, reflexiona.

Anna: com has fet aquests canvis?

Mireia: gràcies als professors, a la mare...

Anna: què has après dels teus companys?

Sergi: d'en Marc he après a superar les dificultats, és capaç de fer-ho tot. Amb esforç tot es pot aconseguir.

Jordi: què podríem aprendre de l'Edu?

Sergi: no vol que ningú es baralli, ell vol pau.

Jordi: i de la Mireia?

Edu: que treballa molt bé. No es queixa.

Albert: abans s'emprenyava, llençava coses... ara no s'emprenya tant, ara ha après a controlar-se.

Anna: i de la Iris?

Marc: creix.

Edu: treballa bé.

Sergi: que tot es pot aconseguir de mica en mica.

Albert: no es queixa gaire.

Mireia: no plora tant, s'està fent gran.

Jordi: què vol dir això de fer-se gran?

Mireia: que està creixent de coco. Que ja no fa tonteries, està fent l'esforç de ser més gran, però de coco.

Anna: a mi també m'ensenya molt. Un dia em vas dir: ara, vull créixer.

Jordi: poquet a poquet com diria en Sergi.[1]

Els alumnes estan distribuïts en dos aules que s'interrelacionen constantment. En un primer grup s'hi ubiquen els alumnes que entren de nou en el programa, per tant han d'elaborar i aprendre metodologies, coneixements, normes, valors..., diferents als que han estat adquirint per seguir el currículum de l'ensenyament obligatori. També estan en aquest grup, alumnes que ja fa un curs que estat ubicats en el projecte, però per la seva evolució personal, necessiten més temps per adquirir alguns coneixements bàsics que els permetrà seguir l'evolució en una segona fase.

En general, coincideix, que els noi i noies d'aquest grup, són els de menys edat (16-17 anys), però l'edat no és un criteri per a la ubicació. En el segon grup, s'ubiquen els alumnes que porten un curs en el programa i han fet una evolució favorable en la manera de fer, grau d'autonomia, responsabilitat, coneixement d'un mateix, que els permetrà poder realitzar una estada en empreses ordinàries.

FASES DEL PROGRAMA

- Hi ha 3 fases definides, una és a l'inici, on l'alumne fa la **descoberta** d'un nou entorn curricular i metodològic,
- Entremig es produeixen diferents estadis que conformen una xarxa, referida als coneixements, l'autoestima, les sensacions, habilitats,... que **fonamenta** la voluntat de creixement, l'autocontrol, les destreses.... Aquesta base els permet **construir** el creixement en la diferència i desenvolupar les relacions i la comunicació amb un mateix, amb els altres i amb l'entorn per poder **consolidar** els aprenentatges, l'autoavaluació, l'autogestió.... Es crea tota una xarxa que conforma el marc necessari per assolir un creixement integral, generar el propi coneixement, les relacions socials i seguir integrant aprenentatges.
- Una última fase es produeix un cop consolidat el creixement personal necessari per a començar a realitzar les estades a l'empresa, que els acostava al món real i significatiu, i que els ajuda a fer el **traspàs** cap a una òptima inclusió a la societat, com a persona global, sense el referent d'un centre educatiu, i que els fa capaços d'enfrontar-se als conflictes i als reptes de manera constructiva.

Un dels objectius principals és la normalització d'aquesta activitat formativa, per tant és necessari que a més de la formació escolar, els alumnes puguin realitzar estades reals en empreses, tant siguin ordinàries com protegides, que els acostarà i formarà per a la posterior derivació laboral.

Creiem necessari en aquestes estades, donada les característiques dels nostres alumnes, poder fer un acompanyament inicial que ajudarà als nois i noies a fer aprenentatges en llocs reals, i alhora aportar a l'empresa acollidora el coneixement de cada persona, les seves característiques, ritmes de treball, handicaps, capacitats i graus d'autonomia. L'acompanyament i tutorització permet una incorporació i una acollida progressiva, per tant poc traumàtica, per a tots els agents implicats.

És imprescindible després de valorar les característiques individuals de cada alumne, que les estades tant en horari com en les tasques, puguin ser flexibles per assegurar un major èxit en la seguretat i en l'autonomia.

Anna (Mestra): i què diem d'en Marc?

Sergi: s'esforça molt per a que l'entenguin.

Anna (M): i per entendre ell. Sergi, estàs fent un gest amb la mà com dient, què feliç em sento de tenir un company així.

Sergi: si.

Anna (M): els companys també ens ensenyen que tothom pot ser una bona persona, encara que tingui unes dificultats o unes altres, i sentir-se orgullosos i contents d'aquesta persona.

Jordi (Mestre): i de l'Albert?

Iris: parla més que abans.

Mireia: ara està més rialler.

Edu: ajuda molt.

Anna (M): com fem les classes?. Diferències.

Albert: els professors ens deixen fer les coses amb autonomia.

Anna (M): això és positiu.

Albert: així ens hem d'espavilar.

Mireia: perquè ens estem fent grans.

Sergi: ens deixeu més lliures. Confieu en nosaltres.

Jordi (M): de què serveix que confiïn en tu?

Sergi: tenim més confiança en nosaltres.

Mireia: no em sento sola, faig cargols i pràctiques.

ÀREES DEL PROGRAMA

Formació bàsica

Té com a finalitat oferir als alumnes la possibilitat d'adquirir i consolidar els coneixements i les capacitats generals bàsiques, relacionats amb els objectius i continguts de l'ensenyament obligatori, que són necessaris per aconseguir la seva inserció social i laboral satisfactòria. Els continguts i la metodologia s'adapten a les condicions i expectatives particulars de cada alumne.

Formació professionalitzada

Dotar als alumnes de les competències professionals necessàries per a facilitar la seva inserció laboral en els diferents sectors empresarials. Treballant principalment continguts de tipus procedimentals i actitudinals.

Formació i orientació laboral

Pretén familiaritzar l'alumne amb el marc legal, i el món del treball. Possibilitar el coneixement dels principals drets i obligacions que afecten les relacions laborals i facilitar el coneixement de les tècniques i vies que permeten l'accés als llocs de treball.

Transició a la vida adulta

Consisteix en plantejar activitats d'ensenyament/aprenentatge per a que els alumnes puguin assolir el màxim nivell d'autonomia i independència personal en entorns tan necessaris com la llar, participació ciutadana, oci, etc.

Tutoria

Té com a objectiu oferir un espai educatiu per a que cada alumne pugui treballar aquells aspectes que tenen a veure amb el seu creixement personal. També és l'espai de seguiment del seu procés formatiu, i alhora una part important de l'autoavaluació i l'avaluació per part dels mestres.

Assemblea

És l'espai on es donen les eines i les estratègies per gestionar-se com a grup. On s'organitza el treball cooperatiu, i on es produeix l'autoavaluació individual i/o de grup dels coneixements, actituds i processos adquirits, per aconseguir la autoregulació i les millores necessàries per avançar en el creixement integral.

Tots els àmbits estan emmarcats en uns objectius transversals que incideixen en el creixement global de cada persona i la seva inserció com adult a la societat. Per tant, en tot moment es treballa la consciència i la participació social, exercint els drets i deures en tots els aspectes de la vida: quotidiana, laboral, veïnal...

Els nostres alumnes han de prendre consciència del pas que estan fent de nens a adults, conèixer i acceptar les pròpies limitacions i capacitats, i exercir la crítica i l'opinió per a poder fer un creixement integral com a persona en l'autonomia, en la competència i en l'afany de superació.

Jordi (M): què fem els mestres?

Mireia: vigileu, feu de "jefes".

Albert: mireu que fem les coses bé. Ensenyeu les coses.

Sergi: Avalueu i ens observeu; esteu atents.

Jordi (M): l'assemblea per què serveix?

Albert: per dir les coses que has fet.

Marc: explicar què hem fet avui.

Iris: com funcionem.

Anna (M): i els equips de treball?.

Mireia: aprenem.

Anna (M): els mestres no som els únics que ensenyem.

Edu: fem les coses millor.

Jordi (M): qui us controla?

Edu: nosaltres.

L'entrada en el món laboral representa l'entrada en el món dels adults. Aquest procés és difícil per a tots i més encara pels joves que presenten alguna dificultat. Per ells, el treball com activitat humana significa, igual que per a la resta de la població, una forma de cobrir les seves necessitats personals, econòmiques i relacionals. El treball representa també, la presa de contacte amb un col·lectiu heterogeni amb el que estableix un tipus de relació i manera de comunicar-se diferent a la que s'utilitza a la vida quotidiana, i uns processos diferents als escolars.

La transició i la plena incorporació a la vida adulta d'aquestes persones passa necessàriament per l'acte de treballar, de sentir-se útils i participants de la comunitat, de creure en les seves possibilitats i de seguir creixent com a persones. Per aconseguir-ho cal tenir en compte diferents aspectes: la formació prèvia, les habilitats i les destreses de la persona, de la seva capacitat d'aprenentatge,

dels hàbits i la capacitat d'adaptació a un entorn nou,.... Es tracta d'un procés lent que ha de possibilitar per una banda una formació i un creixement personal, i per l'altra una estructura flexible que s'adapti a les capacitats individuals de cada usuari.

Jordi (M): Albert, tens molta responsabilitat quan fas d'encarregat?

Albert: sí, perquè he de fer que els companys facin la feina.

Anna (M): això és créixer. És pensar amb els altres. Fa un temps haguessis passat. Aquí demostres que estàs creixent, el grau de responsabilitat, i que penses amb els altres.

Al principi, què deien d'en Joan Antoni, d'en Rido i d'en Marc?

Mireia: abans jugaven massa, ara saben estar al seu lloc.

Albert: no feien un bon equip, no pensaven amb els companys i feien anar malament la feina.

Anna (M): us noteu canvis en vosaltres?

Mireia: sí, se m'ha canviat la cara.

Sergi: sóc més alegre.

Anna (M): li heu notat a la cara?

Iris: sí.

Mireia: jo m'ho noto amb el somriure.

Iris: la Júlia parla més.

Mireia: la Júlia cada matí té un somriure a la cara.

Anna (M): us noteu més feliços?

Mireia: sí.

Júlia: sí.

Per a l'assoliment d'aquests continguts es considera necessari la realització de practiques en un àmbit simulat i / o real.

En el centre oferim als usuaris del programa la possibilitat de realitzar diferents tallers (jardineria – horticultura, administració, hosteleria, manteniment,...) en un context proper i amb una atenció individualitzada; tanmateix considerem molt necessari la realització de practiques laborals en diferents empreses (ordinàries o protegides) o institucions de la comarca com a pas previ i necessari per assolir amb èxit la futura inserció laboral de l'alumne.

Objectius bàsics de les practiques

- Atenció, concentració i constància en el treball.
- Responsabilitat.
- Treball en equip: sociabilitat, participació, col·laboració.
- Reflexió sobre la tasca feta.
- Ordre, organització.
- Iniciativa i resolució de problemes.
- Esforç i rendiment.
- Interès pel treball ben fet.
- Precisió i polidesa.
- Precaució i prevenció dels riscos laborals.
- Respecte per les normes, als superiors i als companys.
- Saber rebre ordres.
- Coneixement de les eines amb que es treballen.
- Manipulació correcta i cura de les màquines o el material amb que es treballa.
- Utilització del llenguatge específic.
- Puntualitat.
- Promoure, amb l'actitud, el respecte dels altres cap a un mateix.
- Saber articular les queixes i les demandes per les vies correctes.
- Saber trobar solucions davant els imprevistos.

Aquests objectius es treballen amb la mateixa intensitat tant,

en les practiques en els tallers del propi centre com en les estades en l'empresa, per tal de promoure la inserció social dels nostres alumnes i la incorporació plena com adult a la societat, possibilitant-los la promoció personal i laboral a la comunitat i a l'empresa, i ajudant-los a millorar la qualitat de vida, la independència i l'autonomia.

Jordi (M): els que feu practiques a l'exterior; heu notat algun canvi?

Júlia: aprenc a fer coses per mi mateixa.

Sergi: guanyen en iniciativa.

Anna (M): qui és responsable del que feu a la feina?

Iris: el "jefe".

Albert: nosaltres mateixos.

Anna (M): les feines, us costen?

Sergi: els hi costa però ho superen.

Júlia: cada cop ens donen més coses per fer.

Anna (M): us tenen en compte els companys.

Albert: ens ajuden.

Júlia: estan pendents.

Anna (M): com es senten amb vosaltres?

Albert: els companys estan bé.

Júlia: estan contents perquè els hi trec feina. Faig feines noves quan se'm acaben les meves.

Jordi (M): què en penses de les teves practiques.

Albert: reflexiono si ho faig bé o malament.

Júlia: amb les practiques aprenc més coses noves.

Albert: aprenem a estar amb altra gent.

Júlia: les persones son diferents.

El procés de les estades en espais ordinaris, s'inicia amb un primer contacte amb empreses que estan sensibilitzades en incloure persones amb discapacitat a la seva plantilla de treballadors realitzant practiques laborals i se'ls informa del projecte "Pont, jo també puc créixer", sobre la normativa de practiques, i que representa la contractació de persones amb discapacitat: tipus de contracte, avantatges, procés d'adaptació, valors, sensibilitats que es creen...

En una segona entrevista es cerquen les tasques idònies que pot realitzar cada alumne segons les seves capacitats i preferències, i sempre tenint en compte no inventar-se cap feina específica, que la tasca sigui productiva per a l'empresa i on l'alumne se senti útil.

Finalment s'acorden l'horari i la durada del procés de practiques, tenint en compte la importància de la flexibilitat en tots els aspectes.

Quan el noi o la noia s'incorporen a l'empresa se'ls proporciona un suport in situ per tal que, tant l'alumne com els companys creïn els vincles i empaties necessaris per a realitzar una inclusió tranquil·la, sense disfuncions ni neguits, podent gaudir d'un assessorament continu. Es realitzen coordinacions periòdiques, amb la persona que l'empresa proposa per fer de referent de l'alumne de practiques, per informar tant de les característiques del noi/noia, habilitats i capacitats, com per detectar tasques possibles a fer, realitzar el seguiment, etc., per tal de proporcionar seguretat en el procés.

Conjuntament es fa la valoració i posterior avaluació del rendiment i del grau d'adaptació a l'empresa, del practicant. També es té molt en compte la valoració i l'autoavaluació que fa l'alumne del seu procés de feina, del grau d'implicació, dels seus sentiments i sensibilitats, i de les seves preferències.

És del tot important la coordinació, el coneixement i la il·lusió de tots els agents implicats, alumne, família, mestres i empresa, per a portar a terme el programa i ajudar entre tots a construir un pont que faciliti el creixement global i integral.

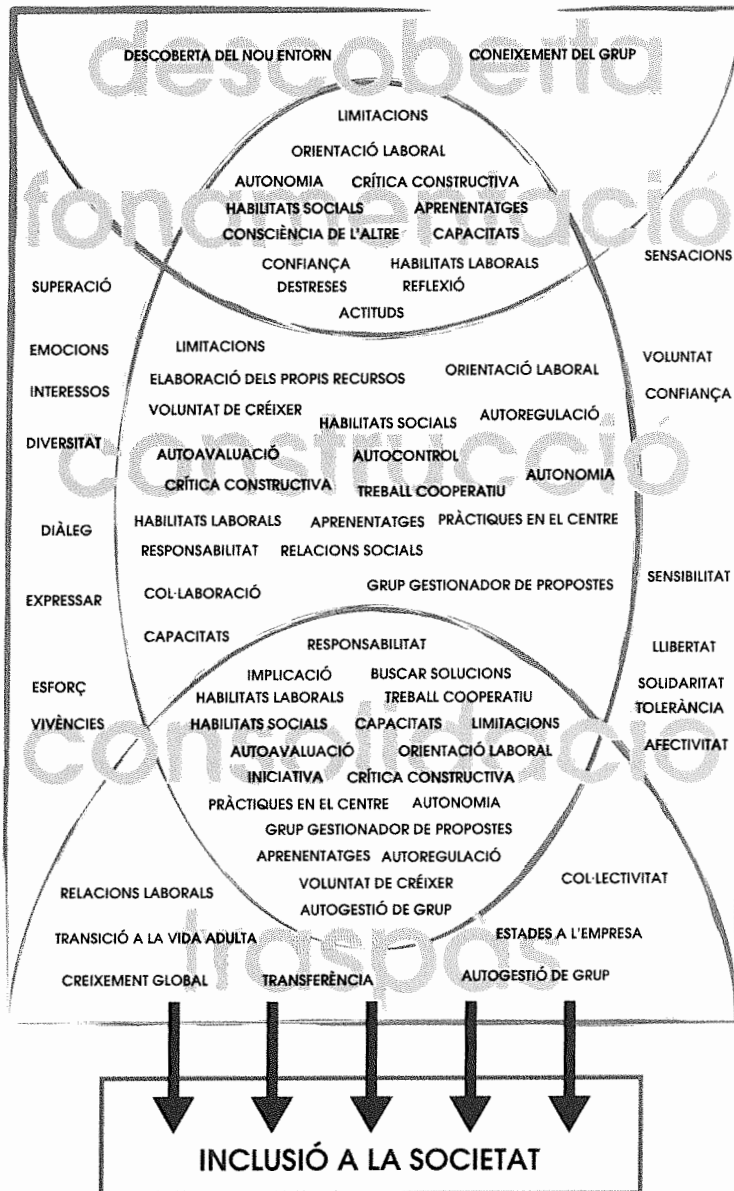
El factor més destacable que hem observat amb els nostres alumnes, es la creença en ells mateixos i veure que són capaços d'estar inclosos en el món adult sense que els representi una angoixa. Se saben útils, productius, companys, ocupats, feliços, adults..., els valors que qualsevol persona desitja en el seu procés de vida.

Nota:

[1] Transcripció d'una assemblea on s'expressen els sentiments, voluntats i interessos dels nostres alumnes.

Correspondència amb els autors: *Jordi Suñol*. Passeig Sant Salvador, 23. 17430 Santa Coloma de Farners, Girona. E-mail: jsunol@uoc.edu.
Anna Rodríguez. Can Planes, zona la Canya. 17858 Vall de Bianya, Girona. E-mail: adigues@gmail.com.
Mònica Masó. Comtes de Besalú 1, 2n. 17800 Olot, Girona. E-mail: monicamaso@gmail.com

Fases del programa, totes les fases s'interrelacionen, i cada persona arriba als objectius per circuits diferents i amb una temporalització individualitzada.

Alumnes realitzant pràctiques